Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
YVES BOT
20 päivänä syyskuuta 2012 [1]

Asia C-325/11

Krystyna Alderja
Ewald Alder
vastaan
Sabina Orłowskaja
Czesław Orłowski

(Ennakkoratkaisupyyntö – Sąd Rejonowy w Koszalinie (Puola))

Oikeudenkäyntiasiakirjojen ja muiden asiakirjojen tiedoksiantaminen — Asetus (EY) N:o 1393/2007 — Ulottuvuus — Sellaisten tilanteiden määrittäminen, joissa asiakirja on toimitettava jäsenvaltiosta toiseen — Kansallinen säännös, jossa säädetään fiktiivisestä tiedoksiantamisesta, jossa asiakirja liitetään kyseisen asian oikeudenkäyntiaineistoon, ellei toisessa jäsenvaltiossa asuva osapuoli nimeä oikeudenkäyntivaltiossa asuvaa edustajaa, jonka tehtäväksi tiedoksiantojen vastaanottaminen on annettu

1. Käsiteltävä ennakkoratkaisupyyntö koskee oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa (asiakirjojen tiedoksianto) ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1348/2000 kumoamisesta 13.11.2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1393/2007 tulkintaa. [2]

2. Kysymys koskee tarkemmin sanottuna sitä, onko jäsenvaltioilla harkintavaltaa määrittää tapaukset, joissa asiakirja on annettava tiedoksi toisessa valtiossa asetuksessa N:o 1393/2007 säädettyjä yksityiskohtaisia sääntöjä noudattaen.

3. Oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksiantamista koskevien sääntöjen yhdenmukaisella soveltamisella kaikissa jäsenvaltioissa on huomattava merkitys eurooppalaisen oikeusalueen luomisessa, eikä aihealueen, jolle on tyypillistä sekä kansallisten, kansainvälisten ja unionin oikeudesta peräisin olevien oikeussääntöjen päällekkäisyys että asetuksesta N:o 1393/2007 ja muista säädöksistä peräisin olevien oikeussääntöjen samanaikainen voimassaolo Euroopan unionin oikeusjärjestyksessä, teknisyys ja monitahoisuus saa hämärtää tämän kysymyksen, joka tarjoaa unionin tuomioistuimelle mahdollisuuden täsmentää valtionsisäisen prosessioikeuden ja unionin oikeusjärjestyksen välistä vuorovaikutusta koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä, ilmeistä merkitystä.

4. Käsiteltävä asia perustuu Saksassa asuvien Krystyna Alderin ja Ewald Alderin [3] 20.11.2008 Sąd Rejonowy w Koszaliniessa (Puola) nostamaan suorituskanteeseen Puolassa asuvia Sabina Orłowskaa ja Czesław Orłowskia vastaan.

1 — Alkuperäinen kieli: ranska.
2 — EUVL L 324, s. 79.
3 — Jäljempänä Alderit.

5. Kyseinen tuomioistuin tiedotti Aldereille heidän velvollisuudestaan nimetä kuukauden määräajassa tiedoksiannot vastaanottamaan valtuutettu edustaja, kuten säädetään Puolan siviiliprosessilain (Kodeks postępowania cywilnego) 1135^5 §:ssä, jonka mukaan siinä tapauksessa, ettei ulkomailla asuva osapuoli nimeä oikeudenkäyntiasiamiestä tai tiedoksiannot vastaanottamaan valtuutettua edustajaa, kyseiselle osapuolelle tarkoitetut oikeudenkäyntiasiakirjat liitetään asian oikeudenkäyntiaineistoon ja katsotaan tiedoksi annetuiksi.

6. Koska Alderit eivät nimenneet oikeudenkäyntiasiamiestä tai tiedoksiannot vastaanottamaan valtuutettua edustajaa, heidän kanteensa hylättiin istunnon, johon he eivät osallistuneen, jälkeen 5.6.2009 annetulla tuomiolla.

7. Alderit esittivät 29.10.2009 vaatimuksen menettelyn aloittamisesta uudelleen ja tuomion kumoamisesta ja väittivät, ettei heille ollut annettu mahdollisuutta toimia, koska heitä ei ollut tosiasiallisesti kutsuttu istuntoon, ja että Sąd Rejonowy w Koszalinie oli loukannut kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon periaatetta, koska se ei ollut antanut oikeudenkäyntiasiakirjoja tiedoksi heidän osoitteessaan Saksassa. Kyseinen tuomioistuin hylkäsi heidän vaatimuksensa 23.6.2010.

8. Sąd Okręgowy w Koszalinie (Puola) kumosi kyseisen tuomion Alderien valituksen seurauksena 19.4.2011 antamallaan tuomiolla ja palautti asian tuomioistuimeen, jonka käsiteltäväksi se oli alun perin saatettu, jotta tämä ratkaisisi asian uudelleen siten, että se ottaa huomioon, että fiktiivinen tiedoksianto on asetuksen N:o 1393/2007 vastainen.

9. Sąd Rejonowy w Koszalinie, joka on eri mieltä kyseisestä arvioinnista, on lykännyt ratkaisun antamista asiassa ja esittänyt unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Tuleeko [asetuksen N:o 1393/2007] 1 artiklan 1 kohtaa ja [SEUT] 18 artiklaa tulkita siten, että oikeudenkäynnin osapuolen, jolla on vakituinen asuinpaikka tai joka oleskelee tavanomaisesti toisessa jäsenvaltiossa ja joka ei ole nimennyt tiedoksiantoja varten oikeudenkäyntiasiamiestä, joka asuu siinä jäsenvaltiossa, jossa oikeudenkäynti pidetään, voidaan katsoa saaneen tiedoksi hänelle tarkoitetut oikeudenkäyntiasiakirjat, kun ne on liitetty käsiteltävän asian asiakirja-aineistoon?”

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Unionin oikeus*

1. SEUT 18 artikla

10. SEUT 18 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on kiellettyä perussopimusten soveltamisalalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta perussopimusten erityismääräysten soveltamista.

Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisjärjestystä noudattaen toteuttaa sääntelyn tällaisen syrjinnän kieltämiseksi.”

2. Asetus N:o 1393/2007

11. Asetuksella N:o 1393/2007, jolla kumotaan ja korvataan oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa 29.5.2000 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1348/2000,[4] otetaan käyttöön oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiantojärjestelmä unionin jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa. Asetuksessa N:o 1393/2007, jolla on tarkoitus nopeuttaa ja helpottaa oikeudenkäyntiasiakirjojen toimittamista, säädetään oikeudenkäyntiasiakirjojen lähettämisestä suoraan ja viipymättä[5] jäsenvaltioiden nimeämien lähettävien ja vastaanottavien yksiköiden välityksellä,[6] mutta hyväksytään muutkin toimittamistavat[7] määrittämättä niiden keskinäistä hierarkiaa;[8] tällaisia toimittamistapoja ovat esimerkiksi lähettäminen poikkeuksellisissa olosuhteissa konsuliviranomaisten tai diplomaattisten edustajien välityksellä,[9] diplomaattisten edustajien tai konsuliviranomaisten toimittama asiakirjojen tiedoksiantaminen,[10] postitiedoksianto[11] tai tuomioistuimen haastemiehen henkilön, jota asia koskee, pyynnöstä toimittama suora tiedoksianto.[12]

12. Asetuksen N:o 1393/2007 johdanto-osan kuudennessa, seitsemännessä, kahdeksannessa ja yhdeksännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(6) Yksityisoikeudellisia asioita koskevien tuomioistuinmenettelyjen tehokkuus ja nopeus edellyttää, että oikeudenkäynti- ja muita asiakirjoja voidaan lähettää suoraan jäsenvaltioiden nimeämien paikallisten yksiköiden välillä. – –

(7) Nopean tiedoksiannon tavoite oikeuttaa käyttämään mitä tahansa asianmukaisia keinoja edellyttäen, että tiettyjä, saadun asiakirjan luettavuuteen ja tarkkuuteen liittyviä edellytyksiä noudatetaan. – –

(8) Tätä asetusta ei pitäisi soveltaa asiakirjan tiedoksiantamiseen osapuolen viralliselle edustajalle jäsenvaltiossa, jossa asiaa käsitellään, riippumatta kyseisen osapuolen asuinpaikasta.

(9) Asiakirjan tiedoksianto olisi toimitettava mahdollisimman pian ja joka tapauksessa kuukauden kuluessa siitä, kun vastaanottava viranomainen on vastaanottanut asiakirjan.”

13. Kyseisen asetuksen 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tätä asetusta sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, joissa oikeudenkäynti- tai muu asiakirja on lähetettävä tiedoksiantoa varten jäsenvaltiosta toiseen jäsenvaltioon. Asetusta ei sovelleta etenkään vero-, tulli- tai hallinto-oikeudellisiin asioihin eikä valtion vastuuseen teoista tai laiminlyönneistä, jotka on tehty julkista valtaa käytettäessä (acta iure imperii).

2. Tätä asetusta ei sovelleta, ellei asiakirjan vastaanottajan osoite ole tiedossa.

3. Tässä päätöksessä ’jäsenvaltiolla’ tarkoitetaan kaikkia jäsenvaltioita Tanskaa lukuun ottamatta.”

4 — EYVL L 160, s. 37.
5 — Asetuksen 4 artiklan 1 kohta.
6 — Mainitun asetuksen 2 artiklan 1 ja 2 kohta.
7 — Asetuksen N:o 1393/2007 2 jakso.
8 — Ks. asia C-473/04, Plumex, tuomio 9.2.2006 (Kok., s. I-1417, 19–22 kohta).
9 — Asetuksen 12 artikla.
10 — Mainitun asetuksen 13 artikla.
11 — Asetuksen N:o 1393/2007 14 artikla.
12 — Asetuksen 15 artikla.

14. Mainitun asetuksen 26 artiklan viimeisen luetelmakohdan mukaan asetus on ”kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen mukaisesti”.

B *Puolan oikeus*

15. Puolan siviiliprosessilain 1135[5] §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Jos osapuoli, jolla on vakituinen asuinpaikka tai joka oleskelee tavanomaisesti tai jonka kotipaikka on ulkomailla, ei ole nimittänyt asiaa hoitamaan Puolassa asuvaa oikeudenkäyntiasiamiestä, hän on velvollinen nimeämään Puolan tasavallassa tiedoksiannot vastaanottamaan valtuutetun edustajan.

2. Ellei osapuoli ole nimennyt tiedoksiannot vastaanottamaan valtuutettua edustajaa, osapuolelle tarkoitetut oikeudenkäyntiasiakirjat liitetään asian asiakirja-aineistoon ja katsotaan tiedoksi annetuiksi. Osapuolelle on ilmoitettava tästä menettelystä ensimmäisen tiedoksiannon yhteydessä. Osapuolelle on myös ilmoitettava mahdollisuudesta vastata haasteeseen ja esittää kirjallisia huomautuksia sekä siitä, kenellä on kelpoisuus toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä.”

II Arviointi

16. Sąd Rejonowy w Koszalinien esittämä kysymys edellyttää, että Puolan siviiliprosessilain 1135[5] §:n unionin oikeuden mukaisuus tutkitaan kahdesta näkökulmasta. Yhtäältä on tutkittava, onko fiktiivinen tiedoksianto siinä tapauksessa, ettei edustajaa ole nimetty, asetuksen N:o 1393/2007 ja erityisesti sen 1 artiklan perusteella sallittu. Toisaalta on tutkittava, onko riidanalainen säännös sopusoinnussa SEUT 18 artiklan mukaisen kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon kanssa.

17. Tutkin arvioinnin selkeyden vuoksi nämä kaksi kysymyksen osaa erikseen.

A *Riidanalaisen säännöksen tutkiminen asetuksen N:o 1393/2007 1 artiklan kannalta*

18. Asetuksen N:o 1393/2007 1 artiklan mukaan asetusta sovelletaan ”siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, joissa oikeudenkäynti- tai muu asiakirja on lähetettävä tiedoksiantoa varten jäsenvaltiosta toiseen jäsenvaltioon”.

19. Asetus N:o 1393/2007 on annettu EY 61 artiklan c alakohdan nojalla, jossa annetaan neuvostolle toimivalta toteuttaa toimenpiteitä oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa koskevalla alalla vain, jos niiden ”vaikutukset ulottuvat rajojen yli”, ja asetusta N:o 1393/2007 sovelletaan vain kansainväliseen mutta ei valtionsisäiseen tiedoksiantoon.

20. Koska kyseisen asetuksen 1 artiklassa ei täsmennetä tilanteita, joissa asiakirja ”on lähetettävä tiedoksiantoa varten” ulkomaille, nousee esiin kysymys siitä, jätetäänkö siinä jokaisen jäsenvaltion tehtäväksi määrittää, milloin asiakirja on toimitettava ulkomaille tiedoksiannettavaksi, vai sovelletaanko sitä sen sijaan aina, kun tiedoksiannettavan asiakirjan vastaanottaja on muussa jäsenvaltiossa.

1. Asianosaisten väitteet

21. Pääasian vastaajat sekä Puolan ja Italian hallitukset puoltavat vaihtoehdon ensimmäistä osaa ja esittävät, että menettelyllisen itsemääräämisoikeuden periaatteen mukaisesti asetuksessa N:o 1393/2007 järjestetään vain kansallisissa prosessilainsäädännöissä edellytettyjen tiedoksiantojen täytäntöönpano.

22. Puolan ja Italian hallitukset lisäävät, että unionin oikeudessa on säädetty analogisista, tiedoksiantojen vastaanottamiseen valtuutetun edustajan nimeämistä koskevista velvollisuuksista. [13]

23. Puolan hallitus katsoo lisäksi, että Puolan oikeudessa säädetyllä tiedoksiantojen vastaanottamiseen valtuutetun edustajan nimeämisellä pyritään saavuttamaan samat oikeudenkäyntimenettelyjen tehokkuutta ja nopeutta koskevat tavoitteet kuin asetuksella N:o 1393/2007.

24. Alderit, Portugalin hallitus ja Euroopan komissio sen sijaan kannattavat vaihtoehdon toista osaa ja väittävät, että asetuksessa N:o 1393/2007 säädettyjä tiedoksiantamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä sovelletaan, jos osapuoli, jolle asiakirja on annettava tiedoksi, asuu toisessa jäsenvaltiossa ja jos hänen osoitteensa tunnetaan.

25. Alderien tapauksessa Puolan kansallisella säännöksellä, jonka mukaan kyseistä asetusta sovelletaan vain ensimmäiseen tiedoksiantoon, estetään oikeudenkäyntiasiakirjojen liikkuminen yhteisössä, vaikka mainitun asetuksen 14 artiklassa kuitenkin sallitaan asiakirjojen tiedoksiantaminen postitse.

26. Portugalin hallitus katsoo asetuksen N:o 1393/2007 26 artiklan viimeisen luetelmakohdan perusteella samansuuntaisesti, että Puolan siviiliprosessilain säännöksiä voidaan soveltaa vain henkilöihin, joiden asuinpaikka on unioniin nähden kolmannessa valtiossa, sillä kyseiseen asetukseen perustuva toimittamisvelvoite on sidoksissa siihen, että jonkin osapuolen vakituinen asuinpaikka, tavanomainen oleskelupaikka tai kotipaikka ei ole siinä jäsenvaltiossa, jossa kanne on nostettu, mikä antaa asialle ylikansallisen luonteen riippumatta siitä, mitä kansallisessa prosessioikeudessa säädetään.

27. Komissio, joka katsoo, ettei velvollisuus nimittää edustaja Puolassa ole sopusoinnussa asetuksen N:o 1393/2007 kanssa, ja esittää, että Puolan siviiliprosessilain 1135[5] §:n yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa keskustellaan Puolan viranomaisten kanssa parlamentille esitetyn vetoomuksen seurauksena, [14] käyttää valtaosan huomautuksistaan sen tutkimiseen, onko kyseinen säännös sopusoinnussa SEUT 18 artiklan kanssa. Se esittää, että velvollisuus nimetä edustaja Puolassa on ristiriidassa kyseisen määräyksen kanssa, koska se on epäsuoraa kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää, sillä se kohdistuu yleensä muiden jäsenvaltioiden kansalaisiin, joilla ei monestikaan ole vakituista asuinpaikkaa, tavanomaista oleskelupaikkaa tai kotipaikkaa Puolassa.

2. Arviointi

28. Katson Alderien sekä Portugalin hallituksen ja komission tavoin, ettei asetuksen N:o 1393/2007 mukaista ole, että siitä, ettei ulkomailla asuva osapuoli ole nimennyt asiakirjojen vastaanottamiseen valtuutettua Puolassa asuvaa edustajaa, seuraa fiktiivinen tiedoksianto.

29. Kyseisellä asetuksella kumotaan ja korvataan asetus N:o 1348/2000, joka pohjautuu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella tehtyyn oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiantoa Euroopan unionin jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa koskevaan yleissopimukseen. [15] Vuoden 1997 yleissopimus, joka oli tarkoitettu välineeksi, jolla yksinkertaistetaan ja nopeutetaan oikeudenkäyntiasiakirjojen ja muiden asiakirjojen toimittamismenettelyjä jäsenvaltioiden välillä, ei ole tullut voimaan, koska sitä ei ratifioitu ennen Amsterdamin sopimuksen voimaantuloa.

13 — Puolan ja Italian hallitukset mainitsevat tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1). Puolan hallitus lisää tähän vielä tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 (EUVL L 338, s. 1) ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksen.

14 — Puolan kansalaisen A.K:n esittämä vetoomus 0277/2010, joka koskee sitä, ettei Puolassa ole mahdollista antaa oikeudenkäyntiasiakirjoja ja muita asiakirjoja tiedoksi postitse tai sähköisesti.

15 — EYVL 1997, C 261, s. 2; jäljempänä vuoden 1997 yleissopimus.

30. Vaikka vuoden 1997 yleissopimus sisälsi tiettyjä uudistuksia [16] muun muassa osapuolten oikeuksien turvaamiseksi paremmin, se on jatkoa oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiantoa ulkomailla siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa koskevalle, 15.11.1965 allekirjoitetulle Haagin yleissopimukselle, [17] jolla otettiin käyttöön hallinnollisen yhteistyön järjestelmä, joka mahdollistaa asiakirjan tiedoksiantamisen keskushallinnon yksikön, jonka tehtävänä on pyyntöjen vastaanottaminen ja niiden toteuttaminen, välityksellä. Lisäksi tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn Brysselin yleissopimuksen, [18] sellaisena kuin se on muutettuna Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä 29.11.1996 tehdyllä yleissopimuksella, [19] liitteenä olevan pöytäkirjan IV artiklassa otettiin vapaaehtoisena oikeudenkäyntiasiakirjojen toimittamismuotona käyttöön valtion virkamiesten välityksellä tapahtuva toimittaminen.

31. Vuoden 1965 Haagin yleissopimusta on pidetty velvoittamattomana, koska sitä sovelletaan vain, jos asiakirja on oikeudenkäyntivaltion lain mukaan lähetettävä ulkomaille tiedoksiannettavaksi. Niinpä Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin pysyvän toimiston laatimassa oppaassa kyseisen yleissopimuksen toiminnasta [20] mainitaan, että ”suppea tutustuminen” sopimusvaltioiden käytäntöihin ”näyttäisi vahvistavan joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta mainitun yleissopimuksen velvoittamattomuuden”, [21] mutta lisätään kuin pahoittelevasti, että sen varmistamista, että tiedoksiannettu asiakirja on todella saatettu vastaanottajan tietoon, koskevan tavoitteen saavuttamiseksi täysimääräisesti vuoden 1965 Haagin yleissopimuksen olisi pitänyt ulottua kansallisen oikeuden alalle ja siinä itsessään oli pitänyt määrittää pätevän tiedoksiantamisen edellytykset, mikä olisi ollut ainoa tapa päästä eroon tuomioistuimen ilmoitustaululla ilmoittamisen kaltaisista fiktiivisistä tiedoksiantotavoista.

32. Olen kuitenkin sitä mieltä, että aihealueen myöhempi laajamittainen kehitys, muun muassa sen liittäminen yhteisön toimialaan, edellyttää asetukseen N:o 1393/2007 perustuvien säännösten ja kansallisten prosessisäännösten välisten suhteiden uudelleentarkastelua.

33. Tässä yhteydessä on otettava huomioon yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa koskevalle unionin politiikalle asetettujen tavoitteiden kehittyminen ja pyrkimys luoda eurooppalainen oikeusalue, joka yhtäältä takaisi oikeudenkäyntiasiakirjojen ja muiden asiakirjojen vapaan liikkuvuuden ja toisaalta edistäisi perusoikeuksien toteutumista.

34. Seuraavassa tarkastelen vuoron perään näitä kahta toisistaan erottamatonta tavoitetta.

35. Asetuksella N:o 1393/2007 pyritään ensinnäkin luomaan eurooppalainen oikeusalue, jonka sisällä oikeudenkäyntiasiakirjojen ja muiden asiakirjojen vapaa liikkuvuus turvataan.

16 — Ks. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella tehdyn oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiantoa Euroopan unionin jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa koskevan yleissopimuksen selittävän muistion 3 kohta (EYVL 1997, C 261, s. 26).

17 — Jäljempänä vuoden 1965 Haagin yleissopimus.

18 — EYVL 1972, L 299, s. 32.

19 — EYVL 1997, C 15, s. 1.

20 — *Practical Handbook on the Operation of The Hague Service Convention*, Permanent Bureau – Hague Conference, toim. Wilson & Lafleur Ltée, 3. painos, Montreal, 2006, s. 30.

21 — 41 kohta, s. 23.

36. Kuten oikeuskäytännössä on asiassa Leffler 8.11.2005 annetussa tuomiossa [22] ja asiassa Roda Golf & Beach Resort 25.6.2009 annetussa tuomiossa [23] todettu, Amsterdamin sopimuksen tavoite ”vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen” luomiseksi siten, että Euroopan yhteisö saa ”uuden ulottuvuuden”, ja yksityisoikeudellisissa asioissa, joilla on rajat ylittävä vaikutus, tehtävään oikeudelliseen yhteistyöhön kuuluvat toimenpiteet mahdollistavan järjestelmän siirtäminen unionisopimuksesta EY:n perustamissopimukseen ovat osoitus jäsenvaltioiden tahdosta saattaa tällaiset toimenpiteet osaksi unionin oikeusjärjestystä. [24]

37. Tällainen ”oikeusjärjestyksen osaksi saattaminen” vakiinnuttaa rajat ylittävää tiedoksiantamista koskevaa järjestelmää, joka on osa sisämarkkinoiden asianmukaista toimintaa takaamalla oikeudenkäyntiasiakirjojen ja muiden asiakirjojen vapaan liikkuvuuden.

38. Tahto luoda eurooppalainen oikeusalue sitä paitsi ohjaa unionin lainsäätäjää valitsemaan pelkän kansallisten menettelyjen yhteensovittamisen sijasta toimenpiteet, joilla otetaan käyttöön erityiset yhteisön menettelyt, joilla on tarkoitus käsitellä nopeammin ja tehokkaammin rajat ylittävät riita-asiat, kuten riitauttamattomia vaatimuksia koskevaan eurooppalaiseen täytäntöönpanoperusteeseen, [25] eurooppalaisiin maksamismääräyksiin [26] ja vähäisiin vaatimuksiin liittyvät menettelyt. [27]

39. Vaikka näillä uusilla säädöksillä ei yhdenmukaisteta tiedoksiantotapoja eurooppalaisella tasolla, niillä otetaan käyttöön vähimmäissäännökset, ja sekä asetuksessa N:o 805/2004 että asetuksessa N:o 1896/2006 täsmennetään, että oikeudelliseen fiktioon perustuvaa tiedoksiantoa ei voida pitää riittävänä. [28]

40. Vaikka oikeudenkäyntiasiakirjojen toimittamista toisen jäsenvaltion alueella on perinteisesti pidetty valtioiden suvereniteettia loukkaavana, kyseisillä asetuksilla luovutaan vähimmäissääntöjen käyttöönottamisella asteittain, joskin rajoitetusti, tietyistä tämän suvereniteetin osatekijöistä, koska niissä säädetään rajat ylittävien tiedoksiantojen suorittamisesta suoraan postitse [29] antamatta jäsenvaltioille mahdollisuutta vastustaa tätä toimittamistapaa. Samoin on todettava, että toisin kuin vuoden 1965 Haagin yleissopimuksessa, jossa määrättiin, että vastaanottava jäsenvaltio voi estää oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksiantamisen suoraan postitse sen alueella oleskeleville henkilöille, [30] asetuksessa N:o 1393/2007 ei sallita sitä, että jäsenvaltio, jonka alueella vastaanottaja oleskelee, estää tiedoksiantamisen tai edes täsmentää sen käyttöedellytyksiä. [31]

41. Eurooppalaisen oikeusalueen luominen liittyy toiseksi erottamattomasti oikeusunionin yleiseen tavoitteeseen edistää perusoikeuksien toteutumista.

22 — Asia C-443/03 (Kok., s. I-9611).

23 — Asia C-14/08 (Kok., s. I-5439).

24 — Em. asia Leffler, tuomion 45 kohta ja em. asia Roda Golf & Beach Resort, tuomion 48 kohta.

25 — Riitauttamattomia vaatimuksia koskevan eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen käyttöönotosta 21.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 805/2004 (EUVL L 143, s. 15).

26 — Eurooppalaisen maksamismääräysmenettelyn käyttöönotosta 12.12.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1896/2006 (EUVL L 399, s. 1).

27 — Eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä 11.7.2007 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 861/2007 (EUVL L 199, s. 1).

28 — Asetuksen N:o 805/2004 johdanto-osan 13 perustelukappaleen mukaan ”tiedoksiantotapaa, joka perustuu oikeudelliseen olettamukseen näiden vähimmäisvaatimusten täyttymisestä, ei voida pitää riittävänä, jotta tuomio voitaisiin vahvistaa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi”, ja asetuksen N:o 1896/2006 johdanto-osan 19 perustelukappaleen mukaan ”ei mitään sellaista tiedoksiantotapaa, joka perustuu oikeudelliseen olettamukseen näiden vähimmäisvaatimusten täyttymisestä, olisi pidettävä riittävänä eurooppalaisen maksamismääräyksen tiedoksiantamiseksi”.

29 — Asetuksen N:o 805/2004 13 artiklan 1 kohdan c alakohta, asetuksen N:o 1896/2006 14 artiklan 1 kohdan e alakohta ja asetuksen N:o 861/2007 13 artiklan 1 kohta.

30 — Yleissopimuksen 10 artiklan a alakohta.

31 — Asetuksen N:o 1393/2007 14 artiklassa edellytetään kirjatun kirjeen ja vastaanottotodistuksen käyttämistä tai muuta vastaavaa menettelytapaa.

42. Uuden alueen luomisella pyritään muun muassa parantamaan menettelyllisiä takeita, jotka ovat oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden osatekijöitä, sellaisena kuin se ilmenee Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan toisesta kohdasta ja Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 6 artiklan 1 kappaleesta, sekä sovittamaan ne yhteen yksityisoikeudellisten oikeudenkäyntien nopeuden ja tehokkuuden asettamien vaatimusten kanssa.

43. Eurooppa-neuvosto julisti 15.–16.10.1999 pidetyn Tampereen Eurooppa-neuvoston ja vuonna 2004 laaditun Haagin ohjelman jatkeena vuonna 2010 laaditussa Tukholman ohjelmassa,[32] että tärkein toimintapoliittinen tavoite siviiliprosessioikeuden alalla on se, etteivät jäsenvaltioiden väliset rajat saisi estää yksityisoikeudellisten asioiden ratkaisemista, oikeudenkäyntimenettelyjen aloittamista eivätkä yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen ratkaisujen täytäntöönpanoa. Eurooppa-neuvosto julisti myös, että ensisijaisesti tarvitaan mekanismeja, joilla parannetaan oikeussuojan saatavuutta niin, että henkilöt voivat käyttää oikeuksiaan kaikkialla unionissa. Perinteistä oikeudellista yhteistyötä pidemmälle menevän ”lain ja oikeuden Euroopan”[33] rakentamisella pyritään näin ollen suoraan vastaamaan yksityisten tarpeisiin.[34]

44. Tehokkaat tiedoksiantotavat kuuluvat oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin menettelyllisiin takeisiin. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin toteaa tästä, että ”oikeus saada asia tuomioistuimen käsiteltäväksi” ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kuuluva asianosaisten prosessuaalinen yhdenvertaisuus ”koskevat sopimusvaltioiden koko prosessioikeutta – – ja niitä sovelletaan myös oikeudenkäyntiasiakirjojen asianosaisille tiedoksiantamisen erityisalalla”[35] ja että sopimusvaltioiden velvollisuus ”järjestää tuomioistuinjärjestelmänsä siten, että niiden tuomioistuimet voivat taata jokaiselle oikeuden saada kohtuullisessa ajassa lopullinen ratkaisu hänen oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeviin siviilioikeudellisiin riitoihin, edellyttää myös sellaisten tehokkaiden tiedoksiantomenettelyjen käyttöönottamista, joilla voidaan varmistaa istuntojen ajankohdista ilmoittaminen asianosaisille toivotussa ajassa”.[36]

45. Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut asiassa Weiss und Partner 8.5.2008 annetussa tuomiossa,[37] ettei asetuksen N:o 1348/2000 tulkintaa saada irrottaa siitä yhteydestä, joka sillä on yksityisoikeudellisissa asioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön alan, johon kyseinen asetus kuuluu, kehitykseen, ja painottanut puolustautumisoikeuksien suojaamista esittämällä analogisesti asetuksen N:o 44/2001 tulkinnassa omaksutun ratkaisun kanssa, että asetuksen N:o 1348/2000 tavoitteisiin asiakirjojen toimittamisen parantamisesta ja nopeuttamisesta ”ei – – saada pyrkiä heikentämällä jollain tavoin puolustautumisoikeuksia”, jotka ”johtuvat ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 6 artiklalla vahvistetusta oikeudesta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin” ja ”muodostavat perusoikeuden, joka on osa niitä yleisiä oikeusperiaatteita, joiden noudattamista [unionin] tuomioistuin valvoo”.[38]

46. Useat asetuksen N:o 1393/2007 säännökset kuvastavat tahtoa luoda sellainen oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksiantojärjestelmä, joka takaa oikeuden oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Kahden ajankohdan järjestelmä, joka mahdollistaa silloin, kun asiakirja on annettava tiedoksi tietyssä määräajassa, lähettävän jäsenvaltion lain huomioon ottamisen kantajaa koskevan ajankohdan määrittämisessä ja vastaanottavan jäsenvaltion lain huomioon ottamisen asiakirjan vastaanottajaa koskevan ajankohdan määrittämisessä, vastaa tarpeeseen varmistaa osapuolten etujen

32 — Tukholman ohjelma – Avoin ja turvallinen Eurooppa kansalaisia ja heidän suojeluaan varten (EUVL 2010, C 115, s. 1).

33 — Ks. Tukholman ohjelman 3 kohta.

34 — Ks. vastaavasti Hess, B., ”Nouvelles techniques de la coopération judiciaire transfrontière en Europe”, *Revue critique de droit international privé*, 2003, s. 215. Kirjoittaja mainitsee ”käsitteellisen muutoksen” oikeudellista yhteistyötä koskevassa eurooppalaisessa järjestelmässä, joka ”ei enää määrity valtioiden välisen yhteistyön näkökulmasta vaan yksityisten etujen ja tarpeiden mukaan” (s. 221 ja 222).

35 — Ks. asia Övüs v. Turkki, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 13.10.2009 (46 ja 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

36 — Ks. asia Gospodinov v. Bulgaria, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 10.5.2007 (40 kohta).

37 — Asia C-14/07, Kok., s. I-3367.

38 — 47 kohta.

tasapaino. Asiakirjan vastaanottajan suoja varmistetaan hänelle annetulla mahdollisuudella kieltäytyä asiakirjan vastaanottamisesta, jos sitä ei ole käännetty hänen ymmärtämälleen kielelle tai vastaanottavan jäsenvaltion viralliselle kielelle, tuomioistuimen velvollisuudella lykätä asian ratkaisemista, ellei vastaaja saavu paikalle, ja vielä vastaajan mahdollisuudella vapautua muutoksenhakuajan umpeenkulumisen aiheuttamilta oikeudenmenetyksiltä siinä tapauksessa, että hän on saanut tiedon oikeudenkäynnistä myöhässä ja etteivät hänen puolustautumisperusteensa ole perusteettomia.

47. Jo asetuksen N:o 1348/2000 taustalla ollutta puolustautumisoikeuksien suojaamisen tavoitetta vahvistettiin edelleen kyseiseen säädökseen asetuksella N:o 1393/2007 tehdyillä muutoksilla, joilla esimerkiksi parannetaan vastaanottajan tiedonsaantimahdollisuuksia asettamalla velvoite ilmoittaa hänelle kirjallisesti vakiolomakkeella, että hän voi kieltäytyä vastaanottamasta tiedoksiannettavaa asiakirjaa, jollei sitä ole laadittu hänen ymmärtämällään kielellä tai vastaanottavan jäsenvaltion virallisella kielellä,[39] ja vahvistetaan varmuutta asiakirjan vastaanottamisesta, koska siinä velvoitetaan käyttämään kirjattua kirjettä ja vastaanottotodistusta tai muuta vastaavaa postitiedoksiannon tapaa.[40]

48. Asetusta N:o 1393/2007 on tulkittava kyseisten tavoitteiden valossa ja sen säännösten yhdenmukaista soveltamista koskevan vaatimuksen mukaisesti. Tässä yhteydessä on mainittava, että vaikka komissio esitti ensin direktiiviehdotuksen vuoden 1997 yleissopimuksen muuntamiseksi yhteisön säädökseksi,[41] se noudatti parlamentin eriävää näkemystä, jonka mukaan asiasta olisi säädettävä asetuksella[42] uusien säännösten ”nopean, selkeän ja yhtenäisen täytäntöönpanon” takaamiseksi.[43] Asetuksen valitseminen kyseisen järjestelmän käyttöönottotavaksi direktiivin sijasta osoittaa, miten tärkeää unionin lainsäätäjälle on, että asetuksen N:o 1393/2007 säännökset ovat ”välittömästi sovellettavia” ja että ”niitä sovelletaan yhdenmukaisesti”.[44]

49. Mielestäni oikeudenkäyntiasiakirjan tiedoksiantaminen on suoritettava kyseisen asetuksen säännösten mukaisesti aina, kun asiakirjan vastaanottaja asuu toisessa jäsenvaltiossa.

50. Tätä tulkintaa tukevat sekä mainitun asetuksen sanamuoto että sen tavoitteet ja systematiikka.

51. Sen puolesta puhuu ensinnäkin asetuksen N:o 1393/2007 1 artiklan sanamuodon mukainen tulkinta. Vaikka kyseisen asetuksen 1 artiklan 1 kohta on moniselitteinen, koska siinä ei mainita, missä tapauksissa oikeudenkäynti- tai muu asiakirja ”on lähetettävä” tiedoksiantoa varten jäsenvaltiosta toiseen jäsenvaltioon, kyseistä säännöstä on luettava yhdessä mainitun asetuksen 1 artiklan 2 kohdan kanssa, jossa täsmennetään, ettei sitä ”sovelleta, ellei asiakirjan vastaanottajan osoite ole tiedossa”. Siitä, että asetuksen N:o 1393/2007 soveltaminen on nimenomaisesti suljettu pois vain siinä tapauksessa, ettei vastaanottajan osoitetta tiedetä, voidaan päätellä a contrario, että kyseistä asetusta sovelletaan kaikissa tapauksissa, joissa vastaanottajalla on toisessa jäsenvaltiossa sijaitseva tiedossa oleva osoite.

52. Katson toiseksi, että sen salliminen, että kukin jäsenvaltio jatkaa sellaisten kansallisten säännösten soveltamista, joissa säädetään fiktiivisestä tiedoksiannosta siinä tapauksessa, että vastaanottaja oleskelee toisessa jäsenvaltiossa, vaarantaa asiakirjojen vapaata liikkuvuutta tai perusoikeuksien toteutumisen edistämistä koskevien tavoitteiden saavuttamisen. On korostettava erityisesti, että oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksiantamista koskevien sääntöjen sisällyttäminen oikeudenmukaisen

39 — Asetuksen 8 artiklan 1 kohta.

40 — Mainitun asetuksen 14 artikla.

41 — Ehdotus neuvoston direktiiviksi oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta Euroopan unionin jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa (KOM(1999) 219 lopullinen).

42 — Ks. ehdotus neuvoston asetukseksi oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta Euroopan unionin jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa (KOM(2000) 75 lopullinen).

43 — Ks. ehdotusta neuvoston direktiiviksi oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta Euroopan unionin jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa koskevan mietinnön tarkistuksen 1 perustelu (A5-0060/1999 lopullinen).

44 — Em. asia Leffler, tuomion 46 kohta ja em. asia Roda Golf & Beach Resort, tuomion 49 kohta.

oikeudenkäynnin osatekijöihin, joilla pyritään takaamaan kantajalle oikeus saada asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi ja vastaajalle oikeus saada kohtuullisessa ajassa tieto kanteen kohteesta ja perusteista voidakseen puolustautua, edellyttää kaikkien fiktiivisten tiedoksiantotapojen, joilla osapuolilta viedään mahdollisuus turvautua asetukseen N:o 1393/2007 sisältyviin suojasäännöksiin, kieltämistä. Fiktiivisellä tiedoksiannolla voidaan viedä esimerkiksi toisessa jäsenvaltiossa asuvalta vastaajalta mahdollisuus kieltäytyä vastaanottamasta haastetta, jota ei ole käännetty hänen ymmärtämälleen kielelle tai vastaanottavan jäsenvaltion viralliselle kielelle. [45]

53. Kolmanneksi on todettava, että asetuksen N:o 1393/2007 systematiikasta käy ilmi, että siinä säädetyllä tiedoksiantamisjärjestelmällä pyritään takaamaan se, että oikeudenkäyntiasiakirjan vastaanottaja tosiasiallisesti saa sen, mikä on jäsenvaltioiden käyttöön annettujen eri tiedoksiantotapojen yhteinen nimittäjä. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna asiakirjojen liittämisestä oikeudenkäyntiaineistoon tehtyyn lailliseen olettamaan perustuvaa fiktiivistä toimittamista ei voida hyväksyä. Toisin kuin Puolan hallitus, en ole sitä mieltä, että oikeudenkäyntiasiakirjoihin liittämällä tehdyn fiktiivisen tiedoksiannon kaltainen menettelykeino voitaisiin pätevästi rinnastaa kyseisellä asetuksella käyttöönotettuihin asiakirjojen toimittamistapoihin.

54. Se, että pääasiaan sovellettavassa kansallisessa oikeudessa säädetään oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksiantamisen yhteydessä olettamasta, joka poistaa velvollisuuden suorittaa tiedoksianto ulkomailla oleskelevan osapuolen todelliseen kotiosoitteeseen, on mielestäni sekä asetuksen N:o 1393/2007 sanamuodon että sen tavoitteen ja systematiikan vastaista, ja sillä viedään kyseisen asetuksen tehokas vaikutus kiertämällä siinä säädettyä oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksiantojärjestelmää.

55. Asiassa G 15.3.2012 annettu tuomio [46] vahvistaa tällaisen tulkinnan.

56. Kyseisessä asiassa, jossa oli kyse sellaisen Saksan siviiliprosessilain (Zivilprozessordnung) säännöksen, jossa säädetään kannekirjelmän tiedoksiantamisesta kuuluttamalla, jos vastaajan osoite on tuntematon, yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa, unionin tuomioistuin määritti edellytykset, joiden vallitessa voitiin antaa yksipuolinen tuomio sellaista vastaajaa vastaan, jolle haaste on annettu tiedoksi kansallisen oikeuden mukaisesti kuuluttamalla, koska hänen olinpaikkaansa ei ole voitu selvittää. Vaikka mainittu tuomio koski sellaisen pääasian tilannetta, johon asetusta N:o 1393/2007 ei sovelleta, koska asiakirjan vastaanottajan osoite ei ollut tiedossa, [47] sen tutkiminen paljastaa kaksi seikkaa, joilla on merkitystä, kun vastataan nyt käsiteltävään ennakkoratkaisukysymykseen.

57. Ensimmäinen kyseisistä seikoista on se, että jäsenvaltioille annettua toimivaltaa päättää niiden tuomioistuimissa nostettaviin kanteisiin sovellettavista menettelysäännöistä rajoittaa velvollisuus noudattaa unionin oikeutta. Unionin tuomioistuin on todennut, että ”vaikka onkin niin, että kun sisäisiä menettelyjä ei ole järjestelmällisesti säännelty unionin oikeudessa, jäsenvaltioiden asiana on vahvistaa menettelyllisen itsemääräämisoikeutensa puitteissa oikeudenkäyntimenettelyä koskevat säännöt, joita sovelletaan niiden tuomioistuimissa nostettaviin kanteisiin, kyseiset säännöt eivät saa olla vastoin unionin oikeutta”. [48]

45 — Ks. tästä Schack, H., ”Transnational Service of Process: A Call for Uniform and Mandatory Rules”, *Revue de droit uniforme*, huhtikuu 2001, s. 827. Kirjoittaja esittää, että ”insofar as national rules on service of process deny the defendant's right to be heard, they infringe the fair proceeding requirement of Article 6 I ECHR” (s. 836).

46 — Asia C-292/10.

47 — Em. asiassa G sovellettiin asetuksen N:o 44/2001 26 artiklan 2 kohdan sääntöä, jonka mukaan tuomioistuimen on keskeytettävä asian käsittely, kunnes on selvitetty, että vastaajalla on ollut mahdollisuus saada haastehakemus tai muu vastaava asiakirja niin hyvissä ajoin, että hän on voinut valmistautua vastaamaan asiassa, tai että kaikkiin tätä varten tarpeellisiin toimenpiteisiin on ryhdytty. Asetuksen N:o 1393/2007 19 artiklan 1 kohdassa on kuitenkin samanlainen sääntö asian käsittelyn keskeyttämisestä, mikä selittyy sillä, että asetuksen N:o 44/2001 26 artiklan 2 kohta on peräisin suoraan vuoden 1965 Haagin yleissopimuksen 15 artiklasta, joka on asetuksen N:o 1393/2007 taustalla (ks. vastaavasti Pataut, E., ”Notifications internationales et règlement ’Bruxelles I’”, *Vers de nouveaux équilibres entre ordres juridiques – Mélanges en l'honneur d'Hélène Gaudemet-Tallon*, Dalloz, Pariisi, 2008, s. 377, erityisesti s. 381).

48 — Em. asia G, tuomion 45 kohta.

58. Toinen mainittua tuomiota tutkittaessa ilmenevistä seikoista on se, että tiedoksiantotapa, jolla ei pyritä siihen, että vastaanottaja todella vastaanottaa asiakirjan, kuten tiedoksiantamisella kuuluttamalla, voidaan hyväksyä vain, jos asiakirjan vastaanottajan osoitetta ei tiedetä ja jos kaikki huolellisuusvelvollisuuden periaatteen ja vilpittömän mielen periaatteen edellyttämät etsinnät on toteutettu vastaanottajan löytämiseksi.[49] Tästä seuraa a contrario, että jos vastaanottajan osoite on tiedossa, asiakirja on annettava tiedoksi kyseisessä osoitteessa.

59. Päätelmää, jonka mukaan asetus N:o 1393/2007 on esteenä riidanalaisessa kansallisessa säännöksessä säädetyn kaltaiselle fiktiiviselle tiedoksiannolle, kohtaan voidaan kuitenkin esittää kolme vastaväitettä, jotka haluan seuraavaksi hylätä.

60. Ensimmäinen kyseistä ratkaisua kohtaan esitetty vastaväite perustuu Puolan siviiliprosessilain 1135^5 §:ään, jossa paitsi otetaan käyttöön fiktiivinen tiedoksianto säädetään myös, että ensimmäisen tiedoksiannon yhteydessä osapuolille on ilmoitettava tarpeesta nimetä edustaja sekä mahdollisuudesta hakea vapautusta oikeudenkäyntimaksusta ja hakea oikeudenkäyntiasiamiehen nimeämistä.

61. Mielestäni tällainen varoitus ei kuitenkaan voi oikeuttaa asetuksen N:o 1393/2007 säännöksistä poikkeamista ja tehdä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin asettamia vaatimuksia täyttämättömästä fiktiivisestä tiedoksiannosta hyväksyttävää. Varsinkin on niin, että kun Puolan hallitus mainitsee, että ensimmäinen tiedoksiantaminen suoritetaan vain ”useimmiten” kyseisen asetuksen mukaisesti, mistä seuraa, ettei se järjestelmällisesti ole tällainen, katson, että aluksi annettu tieto ei takaa oikeudenkäynnin kontradiktorisuutta eikä voi tästä syystä korvata oikeudenkäyntiasiakirjojen myöhempää tiedoksiantamatta jättämistä.

62. Fiktiivisen tiedoksiannon hyväksyminen sillä perusteella, että vastaanottajaa on muistutettu hänen velvollisuudestaan nimetä tiedoksiannot vastaanottamaan valtuutettu edustaja, ei ole sopusoinnussa vilpittömän yhteistyön ja molemminpuolisen luottamuksen periaatteiden kanssa, sillä ne edellyttävät, että kaikki toisessa jäsenvaltiossa asuvalle vastaanottajalle tiedoksiannettavat oikeudenkäyntiasiakirjat annetaan tiedoksi asetuksessa N:o 1393/2007 säädetyn järjestelmän mukaisesti.

63. Toinen vastaväite perustuu asetuksen N:o 1393/2007 johdanto-osan kahdeksanteen perustelukappaleeseen, jossa täsmennetään, ettei sitä pitäisi soveltaa asiakirjan tiedoksiantamiseen osapuolen viralliselle edustajalle jäsenvaltiossa, jossa asiaa käsitellään, riippumatta kyseisen osapuolen asuinpaikasta.

64. Olen kuitenkin sitä mieltä, että kyseistä poikkeusta, joka ilmenee vain yhdestä perustelukappaleesta ja jota ei toisteta tai ilmaista nimenomaisesti missään tietyssä artiklassa, on tulkittava suppeasti, ja se voi oikeudenkäyntiasiamiehen nimeämisen lisäksi koskea vain vapaaehtoista prosessiosoitteen valintaa, joka perustuu tahdonilmaisuun, jolla henkilölle, jonka osoite valitaan prosessiosoitteeksi, annetaan kelpoisuus vastaanottaa oikeudenkäyntiasiakirjoja koskevat tiedoksiannot.

65. Kolmannella vastaväitteellä, joka koskee sitä, että unionin oikeudessa on säännöksiä prosessiosoitteesta, ei ole mielestäni enää merkitystä.

66. On totta, että sekä asetuksessa N:o 44/2001 että asetuksessa N:o 2201/2003 velvoitetaan osapuoli, joka vaatii jäsenvaltiossa toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion täytäntöönpanoa, ilmoittamaan prosessiosoite tuomioistuimen, jossa vaatimus esitetään, tuomiopiirin alueella tai nimeämään edustaja, jos vastaanottavan jäsenvaltion laissa ei tunneta prosessiosoitetta.

49 — Ibid., tuomion 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

67. En kuitenkaan ymmärrä, miten se, että Euroopan tasolla on olemassa kyseinen järjestelmä, jolla poiketaan asetuksen N:o 1393/2007 yleisesti sovellettavista oikeussäännöistä, voisi oikeuttaa jäsenvaltiot sisällyttämään kansalliseen oikeusjärjestykseensä tai säilyttämään sen osana sellaiset säännökset rajat ylittävästä tiedoksiantamisesta, jotka korvaisivat kyseisessä asetuksessa säädetyn tiedoksiantamista koskevan järjestelmän silloinkin, kun sen soveltamisedellytykset täyttyvät.

68. Lisäksi on todettava, että täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevalle menettelylle ominaista prosessiosoitetta koskevaa edellytystä, jolla on tarkoitus helpottaa sekä hakijan vaatimusta koskevan ratkaisun toimittamista hakijalle että sen osapuolen, jota vastaan täytäntöönpanoa on haettu, valitusoikeuden käyttämistä, sovelletaan lähtökohtaisesti erotuksetta kaikkiin unionin kansalaisiin kansallisuudesta riippumatta.

69. Mainitsen vielä, että vaikka prosessiosoitetta koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen rikkomisen seuraukset määritetään vastaanottavan jäsenvaltion laissa, oikeuskäytännössä on kuitenkin rajattu jäsenvaltioiden harkintavaltaa ja todettu, että ”säädetyllä seuraamuksella ei voida – – saattaa kyseenalaiseksi päätöstä, jolla täytäntöönpanokelpoisuus myönnetään, eikä mahdollistaa sen osapuolen oikeuksien loukkaamista, jota vastaan täytäntöönpanoa on haettu”. [50]

70. Työjärjestystä koskeva väite on mielestäni merkityksetön, sillä kyseistä säädöstä ei voida rinnastaa kansallisten lainsäädäntöjen yhtenäistämiseen käytettävään välineeseen, jollainen asetus N:o 1393/2007 on. Täydentävästi voidaan todeta, että työjärjestyksen 38 artiklan 2 kohdassa säädetty prosessiosoite on yksinkertaisesti vapaaehtoinen [51] ja että jos osapuolella ei ole prosessiosoitetta tai jos hän ei ole antanut suostumusta tiedoksiantojen toimittamiseen teknisellä tiedonsiirtovälineellä, tiedoksiannot kyseiselle osapuolelle tehdään kyseisen osapuolen asiamiehelle tai asianajajalle osoitetulla kirjatulla kirjeellä.

71. Näistä syistä katson, että riidanalaista säännöstä on pidettävä asetuksen N:o 1393/2007 vastaisena. Kyseinen asetus on erityisesti postitiedoksiantoja koskevista puutteistaan ja riittämättömyyksistään [52] huolimatta sekä huomattava edistysaskel että olennainen edellytys eurooppalaisen oikeusalueen, jolla oikeudenkäyntiaineistoon liittämällä tapahtuvan fiktiivisen tiedoksiantamisen kaltaiselle ”menettelylliselle muinaisjäänteelle” [53] ei ole sijaa, rakentamisessa.

72. Niinpä ehdotan, että unionin tuomioistuin toteaa, että asetuksen N:o 1393/2007 1 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle jäsenvaltion säännöstölle, jossa säädetään, että sellaisen oikeudenkäynnin osapuolen, jolla on vakituinen asuinpaikka, tavanomainen oleskelupaikka tai kotipaikka toisessa jäsenvaltiossa ja joka ei ole nimennyt tiedonannot vastaanottamaan valtuutettua edustajaa siinä jäsenvaltiossa, jossa oikeudenkäynti pidetään, voidaan katsoa saaneen tiedoksi hänelle tarkoitetut oikeudenkäyntiasiakirjat, kun ne on liitetty käsiteltävän asian asiakirja-aineistoon.

73. Edellä esitetyt seikat riittävät ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymykseen vastaamiseksi. Siltä varalta, ettei unionin tuomioistuin noudata ehdottamaani asetuksen N:o 1393/2007 tulkintaa, on mielestäni kuitenkin aiheellista tutkia nopeasti kysymystä SEUT 18 artiklan kannalta.

50 — Asia 198/85, Carron, tuomio 10.7.1986 (Kok., s. 2437, 14 kohta).

51 — Kyseisessä säännöksessä täsmennetään, että prosessiosoitteen ilmoittamisen lisäksi tai ”sen sijasta” kanteessa voidaan mainita, että asianajaja tai asiamies suostuu siihen, että tiedoksiannot toimitetaan hänelle telekopiolaitteen tai muun teknisen tiedonsiirtovälineen välityksellä.

52 — Ks. tästä em. teos Hess, B.

53 — Herbert Rothin käyttämä ilmaisu aikaisemmin useiden jäsenvaltioiden lainsäädännössä voimassa olleen fiktiivisen tiedoksiantotavan ”remise au parquet’n” määrittelemiseksi (ks. Roth, H., ”Remise au parquet und Auslandszustellung nach dem Haager Zustellungsübereinkommen von 1965”, *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, 2000, s. 497).

B *Riidanalaisen säännöksen tutkiminen SEUT 18 artiklan kannalta*

74. Katson Alderien, Portugalin hallituksen ja komission tavoin, että velvollisuus ilmoittaa prosessiosoite on ristiriidassa SEUT 18 artiklan mukaisen kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon periaatteen kanssa.

75. Välitön seuraus kyseisestä periaatteesta on eurooppalaisella oikeusalueella velvollisuus kohdella kaikkia yhdenvertaisesti unionissa riippumatta heidän kansallisuudestaan tai asuinpaikastaan. Eurooppa-neuvosto korosti 15.–16.10.1999 pidetyssä Tampereen kokouksessa, että ”vapaudesta nauttiminen edellyttää todellista oikeusaluetta, jossa henkilöt voivat lähestyä minkä hyvänsä jäsenvaltion tuomioistuimia ja viranomaisia yhtä helposti kuin omassa jäsenvaltiossaan”.

76. Oikeuskäytännössä on toistuvasti todettu, että oikeudenkäyntikulujen maksamista koskevan vakuuden antamista oikeudenkäynnin aikana koskevassa kansallisessa menettelysäännöksessä ei saada tehdä eroa sellaisten henkilöiden välillä, joille unionin oikeudessa on annettu oikeus yhdenvertaiseen kohteluun. [54]

77. Asiassa Mund & Fester 10.2.1994 annetussa tuomiossa [55] todettiin, että kansallinen menettelysäännös, jossa sallitaan takavarikko toisessa jäsenvaltiossa täytäntöönpantavan tuomion yhteydessä jo sillä perusteella, että täytäntöönpano tapahtuu ulkomailla, kun taas samassa valtiossa täytäntöönpantavan tuomion tapauksessa se sallitaan vain, jos on todennäköistä, että täytäntöönpano olisi ilman sitä mahdotonta tai olennaisesti vaikeampaa, on peitellyn syrjinnän muoto, jota ei voida oikeuttaa objektiivisilla olosuhteilla.

78. Katson kyseisten tuomioiden perusteella, että sellainen menettelysäännös, jossa toisessa jäsenvaltiossa asuvat osapuolet velvoitetaan oikeudenkäyntiasiakirjoja koskevien tiedoksiantojen saamiseksi nimeämään edustaja oikeudenkäyntijäsenvaltiossa, on syrjintäkiellon periaatteen vastainen.

79. Vaikka Puolan siviiliprosessilain 1135^5 § ei ole välittömästi kansalaisuuden perusteella syrjivä, kuten Puolan hallitus esittää, sillä sitä sovelletaan kaikissa tilanteissa, joissa osapuoli kansallisuudestaan riippumatta asuu toisessa jäsenvaltiossa, kyseistä säännöstä sovelletaan komission esittämällä tavalla pääasiallisesti muiden jäsenvaltioiden kansalaisiin, joilla useimmiten ei ole asuinpaikkaa tai vakituista oleskelupaikkaa Puolassa, eikä Puolan kansalaisiin.

80. Lisäksi on todettava, ettei Puolan hallituksen väite, jonka mukaan fiktiivinen tiedoksianto ei ole syrjivä, koska samanlaisesta seuraamuksesta on säädetty Puolan siviiliprosessilain 136 §:n 2 momentissa Puolassa asuvaa osapuolta kohtaan, ei mielestäni pidä paikkaansa. Toisin kuin ulkomailla asuvalla osapuolella Puolassa asuvalla osapuolella ei ole velvollisuutta nimetä edustajaa, jonka tehtäväksi tiedoksiantojen vastaanottaminen on annettu. Häneen voidaan kohdistaa fiktiivisen tiedoksiannon kaltainen seuraamus vain siinä erityistilanteessa, ettei hän ole ilmoittanut tuomioistuimelle asuinpaikan tai kotipaikan muuttumisesta oikeudenkäynnin aikana.

81. Mielestäni Puolan hallituksen esittämät seikat Puolassa sijaitsevan prosessiosoitteen ilmoittamista koskevan velvollisuuden tueksi eli pääasiallisesti tarve taata oikeudenkäynnin nopeus ja tehokkuus eivät ole syitä, jotka voisivat oikeuttaa sen voimassa pitämisen, sillä asetuksella N:o 1393/2007 pyritään nimenomaan helpottamaan ja nopeuttamaan rajat ylittäviä toimituksia säätämällä erilaisista asiakirjojen toimittamistavoista.

82. Niinpä katson, että Puolan siviiliprosessilain 1135^5 § on SEUT 18 artiklassa tarkoitetulla tavalla syrjivä.

54 — Asia C-43/95, Data Delecta ja Forsberg, tuomio 26.9.1996 (Kok., s. I-4661, 12 kohta); asia C-323/95, Hayes, tuomio 20.3.1997 (Kok., s. I-1711, 13 kohta) ja asia C-122/96, Saldanha ja MTS, tuomio 2.10.1997 (Kok., s. I-5325, 19 kohta).

55 — Asia C-398/92 (Kok., s. I-467, Kok. Ep. XV, s. I-45).

III Ratkaisuehdotus

83. Ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Sąd Rejonowy w Koszalinien kysymykseen seuraavasti:

Oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa (asiakirjojen tiedoksianto) ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1348/2000 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1393/2007 1 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle jäsenvaltion säännöstölle, jossa säädetään, että sellaisen oikeudenkäynnin osapuolen, jolla on vakituinen asuinpaikka, tavanomainen oleskelupaikka tai kotipaikka toisessa jäsenvaltiossa ja joka ei ole nimennyt tiedoksiannot vastaanottamaan valtuutettua edustajaa siinä jäsenvaltiossa, jossa oikeudenkäynti pidetään, voidaan katsoa saaneen tiedoksi hänelle tarkoitetut oikeudenkäyntiasiakirjat, kun ne on liitetty käsiteltävän asian asiakirja-aineistoon.